

Vergaderjaar 2016–2017

32 011

Tabaksbeleid

Nr. 57

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 februari 2017

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (hierna: NVWA) houdt toezicht op de naleving van de regels in de Tabaks- en rookwarenwet. Met deze brief ontvangt u de jaarlijkse voortgangsrapportage van de nalevings- en handhavingcijfers met betrekking tot de leeftijdsgrens en de rookvrije horeca, samen met mijn reactie op deze cijfers¹.

Verder informeer ik u met deze brief over de volgende toezeggingen die ik heb gedaan tijdens de wetsbehandeling van 19 januari jl. omtrent elektronische sigaretten zonder nicotine en voor roken bestemde kruidenproducten: de three-strikes-out maatregel, reclame over en gezondheidseffecten van «HeatSticks», de ervaringen van België met het verkoopverbod via internet, het onderzoek naar een goedkeuringsprocedure, de meetmethode voor TNCO en de retributies.

Leeftijdsgrens

Om jongeren te beschermen tegen gezondheidsschade door rookwaren is op 1 januari 2014 een leeftijdsgrens van 18 jaar vastgesteld. Op ondernemers die rookwaren verkopen rust de verantwoordelijkheid deze leeftijdsgrens na te leven. Ik voer actief beleid om ondernemers te wijzen op deze verantwoordelijkheid en hen handvatten te geven voor het kenbaar maken van de leeftijdsgrens aan consumenten. Hiervoor verstrek ik informatie op overheidswebsites, ga ik in gesprek met brancheverenigingen en wordt via de NIX18 campagne voorlichtingsmateriaal voor verkooppunten gefaciliteerd. Hierbij informeer ik u over de gemeten effecten van dit beleid.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Aankoopogingen jongeren

Onderzoeksbureau Intraval heeft in het najaar van 2016 onderzoek gedaan naar de aankoopogingen van tabak door jongeren². Hiervoor is onder meer een landelijke representatieve groep van 1.151 16/17 jarigen geëquêteerd. Uit dit onderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- 24% van de jongeren uit de representatieve groep heeft het afgelopen jaar gerookt. Dit is een daling ten opzichte van 2015 waar 29% van de 16/17 jarigen uit de representatieve groep van dat jaar hadden gerookt;
- 9% van de jongeren koopt tabak bij verkooppunten, terwijl dat in 2015 nog 14% van de jongeren betrof;
- in cafetaria's, gevolgd door tabakswinkels, kochten de meeste jongeren het afgelopen jaar tabak. Een aankoopoging in supermarkten is in 2016 flink gedaald naar 33% ten opzichten van 2015, toen het 47% was;
- het percentage jongeren dat tabak via sociale bronnen, zoals vrienden, krijgt is het afgelopen jaar daarentegen gestegen naar 69%, terwijl dit in 2015 nog 56% was.

Het onderzoek geeft aan dat minder jongeren tabak kopen. Tegelijkertijd geven de cijfers aan dat veel jongeren alsnog tabak krijgen aangeboden via sociale bronnen. Het blijft daarom belangrijk te investeren in de NIX18 campagne, waar dit jaar via de vlogactie ook aandacht is besteed aan het voorkomen van het verkrijgen van tabaksproducten via vrienden of familie.

Slaagkans aankoopoging tabak

Hoewel er minder jongeren tabak proberen te kopen, is het van belang om te weten hoe groot de slaagkans is als een jongere het probeert. Het onderzoeksbureau Nuchter heeft daarom in het voorjaar van 2016 1.276 aankoopogingen geësceneerd met 17-jarigen testkopers bij zeven verkoopkanalen. Uit dit onderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken waar uw Kamer bij brief van 6 juli 2016³ reeds over is geïnformeerd:

- de slaagkans dat een minderjarige tabak meekrijgt is 57%. Dit is een significante daling ten opzichte van de slaagkans in 2015, dat toen 73% was;
- 17-jarigen slagen het minst in het verkrijgen van tabak in supermarkten met in 2016 een slaagkans van 28%, terwijl dit in 2015 42% was;
- de slaagkans bij tankstations is met 47% in 2016 het meest verminderd ten opzichte van 2015, toen het nog 82% was.

Deze cijfers tonen aan dat ondernemers veel meer dan in 2015 in staat zijn om de leeftijdsgrens na te leven. Ik vind dit een goede zaak. Het toezicht door de NVWA, de acties van de brancheverenigingen en de NIX18 campagne dragen hier allemaal aan bij. Ondanks de verbetering van de naleving blijkt dat het in elk verkoopkanaal voor jongeren nog steeds mogelijk is om tabak te kopen. Het blijft daarom noodzaak om het belang van de leeftijdsgrens te benadrukken bij ondernemers.

Handhavingscijfers

De NVWA gebruikt de onderzoeksresultaten van Nuchter en Intraval voor de selectie van de risicogerichte controles.

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

³ Brief van 6 juli 2016, Naleving leeftijdsgrens alcohol en tabak, Kamerstuk 27 565, nr. 145.

In 2016 heeft de NVWA 4.316 leeftijdsgrenscontroles uitgevoerd. De onderstaande tabel geeft inzicht in het aantal controles per branche en het aantal opgelegde maatregelen.

Verkooplocatie	Controles	Koop-pogingen	Maatregelen (boeterapport)
Horeca	980	156	59 (38%)
Levensmiddelenzaak	821	221	36 (16%)
Evenementen	22	10	0 (0%)
Tabaksspeciaalzaak	1.020	244	41 (17%)
Tankstations	1.079	280	19 (7%)
Overige ¹	394	88	21 (24%)
Totaal	4.316	999	176 (18%)

¹ Onder deze categorie vallen onder andere videotheken, kiosken, bel/internetwinkels, e-sigarettenwinkels en drogisterijen.

Ik constateer dat in 18% van de risicogerichte controles alsnog een overtreding van de leeftijdsgrens is geconstateerd. In de horeca is het maatregelpercentage het hoogst. Het betreft hier voornamelijk overtredingen bij cafetaria's. Ook bij de avond- en kleinere buurtwinkels worden relatief veel maatregelen opgelegd. Ik maak mij zorgen over de naleving in deze sectoren, temeer nu jongeren overwegend hier hun tabaksproducten kopen. De NVWA heeft mij desgevraagd geïnformeerd deze verkooppunten intensief te blijven controleren in 2017.

Bij ketensupermarkten en tankstations is het maatregelpercentage lager. Deze branches hebben het afgelopen jaar veel extra aandacht besteed aan de naleving van de leeftijdsgrens. Ik merk dat dit terug te zien is in het maatregelpercentage. Dit vind ik goed om te zien. De NVWA zal overigens bij deze verkooppunten de controles doorzetten.

Als het jongeren lukt om tabaksproducten te kopen, dan is de kans op gezondheidsschade groot. Op dit moment handhaaft de NVWA als er sprake is van een heterdaad moment; dit betekent dat de daadwerkelijke aankoop van een minderjarige wordt afgewacht. Deze methode vergt veel inspanning om op het juiste moment in het verkooppunt aanwezig te zijn. Daarnaast blijkt uit het onderzoek van Nuchter, dat als testkopers worden ingezet vaak tabak wordt meegegeven zonder de leeftijd te verifiëren. Deze testkopers worden nu alleen ingezet voor het onderzoek naar de naleving en niet voor het toezicht door de NVWA. Gelet op de hoge slaagkans voor jongeren die tabak proberen te kopen, acht ik een intensievere aanpak voor toezicht nodig. Ik heb de NVWA daarom gevraagd om de inzet van testkopers bij de handhaving van de leeftijdsgrens voor tabak te onderzoeken, dit geldt zowel voor fysieke verkooppunten als voor internetverkoop.

Toepassing three-strikes-out maatregel

Naast het opmaken van boeterapporten bij iedere overtreding van de leeftijdsgrens, legt de NVWA na de derde overtreding in twaalf maanden een tijdelijk verkoopverbod op. De periode voor het tijdelijk verkoopverbod neemt toe na iedere overtreding die in die twaalf maanden wordt begaan. Een ondernemer die de three-strikes-out maatregel opgelegd krijgt, ontvangt ook altijd een boeterapport.

Uw Kamer heeft mij tijdens de wetsbehandeling van 19 januari jl.⁵ gevraagd het aantal opgelegde three-strikes-out maatregelen in 2016 te duiden. De three-strikes-out maatregel is in 2016 in totaal 11 keer opgelegd, waarvan bij 2 ondernemers de maatregel 2 keer is opgelegd. Het gaat om 4 tabaksspecialzaken, 3 cafetaria's en 2 tankstations. Deze ondernemers hebben allemaal de verkoop van tabak in hun winkel 1 tot 12 weken moeten stoppen, afhankelijk van hoe vaak ze in overtreding zijn en hoeveel werknemers er zijn.

Dat de maatregel 11 keer is opgelegd geeft aan dat het overgrote deel van de ondernemers die de leeftijdsgrens één of twee keer heeft overtreden, voorkomt dat dit een derde keer gebeurt. De NVWA komt bij iedere overtreder namelijk, conform het Algemeen Interventiebeleid⁶, binnen drie maanden terug voor een herinspectie, waardoor alle overtreeders intensief opnieuw worden gecontroleerd. Voor de overtreeders die moeite blijven houden met het naleven van de leeftijdsgrens, is de three-strikes-out maatregel een geschikte sanctie om nieuwe overtredingen te voorkomen.

Tabaksautomaten

Van de 176 opgemaakte maatregelen voor overtreding van de leeftijdsgrens, werd 22 keer tabak verkocht via een tabaksautomaat. Bij één overtreding was de tabaksautomaat vergrendeld met een zogenaamde «Agescan». Het aantal opgelegde maatregelen betreft 12.5% van het totaal aantal opgemaakte maatregelen voor overtreding van de leeftijdsgrens. De maatregel is telkens een boeterapport. Daarnaast is tijdens de leeftijdsgrenscontroles of additioneel bij voedselveiligheidscontroles, 712 maal beoordeeld of tabaksautomaten aan de eisen van het Tabaks- en rookwarenbesluit voldoen. Dit heeft geleid tot 14 boeterapporten en 77 schriftelijke waarschuwingen. Het merendeel van de overtredingen is opgelegd omdat de tabaksautomaat niet in het zicht van de verkoper stond.

Ik constateer dat jongeren nog te gemakkelijk aan tabaksproducten via een tabaksautomaat kunnen komen, ondanks alle inspanningen van de branche. Tegelijkertijd blijkt dat tabaksautomaten een aantrekkelijk verkooppunt zijn voor jongeren. Mijn zorgen over de naleving van de leeftijdsgrens bij gebruik van tabaksautomaten is daarom onverminderd groot.

Ik heb uw Kamer bij brief van 23 december jl.⁷ aangegeven, dat ik een display ban nodig acht om te voorkomen dat jongeren door de wijze waarop tabaksproducten zijn uitgesteld worden verleid tot het gebruik van tabaksproducten. Uw Kamer heeft op 24 januari jl. dit voornemen bekrachtigd met het amendement van Volp en Dik-Faber⁸ door een display ban vast te stellen in de Tabaks- en rookwarenwet. Ik ga bij de uitwerking van de algemene maatregel van bestuur (AMvB) bekijken hoe de verkoop via tabaksautomaten binnen een display ban past. Ik informeer u hierover via de AMvB die ik dit voorjaar bij uw Kamer zal voorhangen.

Rookvrije horeca

Sinds 1 januari 2015 is de horeca op grond van de Tabaks- en rookwarenwet rookvrij. Met een rookvrije horeca worden omstanders beschermd

⁵ Kamerstuk 34 470, nr. 2.

⁶ Algemeen Interventiebeleid NVWA, NVWA-IB02, 7 juli 2016.

⁷ Brief aan de Tweede Kamer van 23 december 2016, Kamerstuk 32 011, nr. 55.

⁸ Kamerstuk 34 470, nr. 14.

tegen het meeroken. Een goede naleving is daarom van belang. Hierbij informeer ik u over de nalevings- en handhavingcijfers rookvrije horeca.

Nalevingscijfers

Op verzoek van de NVWA heeft Intraval afgelopen september en oktober 400 observaties uitgevoerd om de naleving van de rookvrije horeca te meten. De inspecties werden uitgevoerd in de avond en nachtelijke uren en waren verspreid over discotheken, eetcafés en grote en kleine cafés. Uit dit onderzoek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- 88% – 98% van de discotheken en cafés is rookvrij, ten opzichte van 81% – 99% in 2015;
- discotheken hebben verhoudingsgewijs het vaakst een rookruimte: 51% van de discotheken tegenover 5% van de eetcafés, 40% van de grote cafés en 30% van de kleine cafés.

De rookvrije horeca is een lange weg van veel geduld geweest. Uit deze cijfers maak ik op dat de naleving van de rookvrije horeca stabiel lijkt, maar ook om aandacht blijft vragen. Een terugval in de naleving wil ik voorkomen. De NVWA gebruikt daarom mede deze cijfers voor het voortzetten van het risicogericht toezicht op naleving van de rookvrije horeca.

Handhavingcijfers

In 2016 heeft de NVWA 4.674 gerichte rookcontroles uitgevoerd en 20.259 additionele controles tijdens inspecties die plaatsvonden in het kader van het toezicht op de voedselveiligheid. De onderstaande tabel geeft inzicht in het aantal controles per branche en het maatregelpercentage.

Soort controle	Bedrijfs-bezoeken	Boeterapport niet rookvrij	Schriftelijke waarschuwing rookruimte	Totaal aantal maatregelen
Horeca risicogericht (café's, discotheken)	4.674	723 (15%)	457 (10%)	1.180 (25%)
Horeca additioneel (restaurants)	20.259	275 (1%)	348 (2%)	623 (3%)
Evenement	222	71 (32%)	5 (2%)	76 (34%)
Andere bedrijfscategorieën	511	99 (19%)	103 (20%)	202 (40%)
Totaal	25.666	1.168 (5%)	913 (4%)	2.081 (8%)

In totaal zijn 130 (her)inspecties bij shishalounges uitgevoerd. Hierbij zijn 69 (53%) maatregelen opgelegd: 51 (39%) boeterapporten en 18 (14%) schriftelijke waarschuwingen. Daarnaast zijn 107 (her-) inspecties uitgevoerd bij andere horecabedrijven die het roken van waterpijpen additioneel aanbieden (zoals restaurants met Noord-Afrikaanse of Midden-Oosten keuken). Hierbij zijn 35 (33%) maatregelen opgelegd: 19 (18%) boeterapporten en 16 (15%) schriftelijke waarschuwingen. Deze 237 inspecties maken onderdeel uit van de 4.674 risicogerichte inspecties. De NVWA gaat in 2017 door met intensieve controles in shishalounges. Daarbij zal de NVWA ook monsters van waterpijpmengels nemen om te beoordelen of in de waterpijp tabak of voor roken bestemde kruidenproducten wordt gebruikt.

Afgelopen jaren zijn grote stappen gezet om de naleving te verbeteren. Allereerst is wettelijk geregeld dat de hele horeca rookvrij is, daarnaast is

in 2015 de publiekscampagne *Hele horeca rookvrij* geweest en verder is de NVWA blijven inzetten op risico gerichte handhaving en lik op stuk beleid.

De nalevings- en handavingscijfers uit 2016 beschouwende, lijkt de norm dat de horeca rookvrij is te zijn ingebed. Naleving van de rookvrije horeca blijft echter geen vanzelfsprekendheid. De NVWA zal daarom intensief toezicht blijven houden op de naleving van de rookvrije horeca en daarbij in het bijzonder bij locaties waar de kans op dat er wordt gerookt groter is.

Reclame en gezondheidseffecten HeatSticks

Afgelopen zomer heeft het RIVM de kennisgeving ontvangen dat een tabaksproducent een nieuwsoortig tabaksproduct, genaamd de HeatStick, in Nederland op de markt wil brengen. Het RIVM heeft een eerste analyse over de schadelijkheid van dit product meegenomen in het onderzoek over mogelijke schadebeperkende rookwaren. De resultaten staan in het rapport *Alternatieve tabaksproducten: harm reduction?* dat in september 2016 is gepubliceerd.⁹ Het rapport geeft aan dat in de HeatStick tabak en nicotine zit, waardoor het product schadelijk blijft voor de gezondheid. Thans voert het RIVM een uitgebreider onderzoek uit, waaronder een literatuurstudie en meetonderzoek, naar de gezondheidseffecten van de HeatStick. Dit betreft een onafhankelijk onderzoek van het RIVM waarbij eigen metingen worden gedaan. In het najaar verwacht ik u over de uitkomsten van dit onderzoek te kunnen informeren.

Zes maanden na de kennisgeving mag het nieuwsoortig tabaksproduct in Nederland in de handel worden gebracht, maar met inachtneming van de regels uit de Tabaks- en rookwarenwet zoals het reclameverbod. De NVWA houdt hierop toezicht.

Tijdens de wetsbehandeling van 19 januari jl. heeft uw Kamer mij gevraagd wat het oordeel is van de NVWA over de advertentie van een nieuwsoortig tabaksproduct in het Haarlems Nieuwsblad van 5 januari jl. De NVWA heeft mij geïnformeerd dat deze publicatie een vorm van ongeoorloofde reclame is en dat er aan de overtreder een boete wordt opgelegd. De NVWA heeft aangegeven reclame uitingen van dit nieuwsoortig product in de gaten te blijven houden en te handhaven bij overtredingen.

Verkoop van tabaksproducten via internet

De Tabaksproductenrichtlijn¹⁰ staat lidstaten toe om grensoverschrijdende verkoop via internet te verbieden. Ik heb hier met de implementatie van de Tabaksproductenrichtlijn op 20 mei 2016 niet voor gekozen, omdat dit de handel van tabaksproducten via internet niet voorkomt. Door het te reguleren, wordt illegale handel voorkomen en is toezicht op de digitale verkooppunten mogelijk.

België heeft daarentegen een verbod op internetverkoop van tabaksproducten en elektronische sigaretten vastgesteld. Uw Kamer heeft mij, tijdens de wetbehandeling van 19 januari jl., gevraagd om de ervaring van België te delen. Het Ministerie van Volksgezondheid in België heeft mij

⁹ Alternatieve tabaksproducten: harm reduction?, RIVM briefrapport 2016-0103, Y.C.M. Staal en R. Talhout.

¹⁰ Richtlijn 2014/40/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de Lidstaten inzake de productie, de presentatie en de verkoop van tabaks- en aanverwante producten en tot intrekking van Richtlijn 2001/37/EG (PbEU 2014, L 127).

geïnfomeerd dat het verbod voor tabaksproducten sinds 20 mei 2016 en voor elektronische sigaretten sinds 17 januari 2017 van kracht is. De eerste controles hebben aangetoond dat het verzet tegen het verbod op internetverkoop beperkt is en dat bij elektronische sigaretten kleine ondernemers zelfs voorstander zijn van een verkoopverbod via internet. Het is echter nog te vroeg om te zien wat de effecten zijn van het verbod op het verkrijgen van tabak. Ik blijf de ervaringen van België volgen.

Onderzoek goedkeuringsprocedure voor nieuwsoortige tabaksproducten

Bij brief van 26 januari jl. heeft de Vaste Kamercommissie van Volksgezondheid mij gevraagd om aan te geven hoe ik de motie van Van Gerven over het onderzoek naar een goedkeuringsprocedure voor nieuwsoortige tabaksproducten zal uitvoeren.

Ik informeer u hierbij dat het onderzoek dit jaar wordt uitgevoerd in samenwerking met de NVWA en het RIVM. Daarbij wordt gekeken welke mogelijkheden de Tabaksproductenrichtlijn biedt voor een goedkeuringsprocedure, de voor- en nadelen van een goedkeuringsprocedure en de huidige kennisgevingsprocedure, de ervaring in andere lidstaten en de wijze waarop een goedkeuringsprocedure in de regelgeving kan worden vastgesteld. Ik informeer uw Kamer voor de zomer over de uitkomsten van dit onderzoek.

Meetmethode TNCO

Uw Kamer heeft mij op 19 januari jl. gevraagd naar mijn inspanningen om de meetmethode voor teer, nicotine en koolmonoxide in sigaretten aan te passen, zodat realistische emissies worden gemeten. Ik vind het belangrijk, dat emissies worden gemeten met een meetmethode die zoveel mogelijk de realistische waarde meet. Het RIVM past daarom in het onderzoek naar schadelijkheid van tabaksproducten de Canadian Intense methode toe, die zoveel mogelijk rekening houdt met de gaten in de filter bij het meten van de emissie. Deze rapportages zijn openbaar en te vinden op de websites www.tabakinfo.nl en www.watziterintabak.nl.

Dit laat onverlet dat in de Tabaksproductenrichtlijn is vastgesteld dat alle lidstaten eenzelfde meetmethode toepassen voor toezicht en handhaving. Deze meetmethode houdt weliswaar geen rekening met eventuele gaten in de filter van sigaretten, maar zorgt ervoor dat in de EU op dezelfde wijze emissies worden gemeten ten behoeve van een goed functionerende interne markt.

Ik kan me voorstellen dat de keuze voor de meetmethode uit de Tabaksproductenrichtlijn tot vragen leidt, omdat lagere emissies kunnen worden gemeten dan de werkelijke emissies die een roker kan binnen krijgen. Ik hecht echter grote waarde aan een uniforme meetmethode voor toezicht en handhaving in de EU. Ik wil daarom niet afwijken van de afgesproken meetmethode in de EU. Dit kan ik overigens ook niet, omdat de meetmethode verplichte implementatie is van de Tabaksproductenrichtlijn.

Tegelijkertijd heb ik andere lidstaten en de Europese Commissie gewezen op de mogelijkheid om een geschiktere meetmethode vast te stellen, zoals de Canadian Intense methode. De Europese Commissie heeft toegezegd de mogelijkheden voor alternatieve meetmethoden in ieder geval te onderzoeken in het kader van de evaluatie van de Tabaksproductenrichtlijn die uiterlijk mei 2019 is afgerond. Ondertussen blijf ik aandacht vragen voor dit onderwerp, zodat het proces in gang wordt gezet. Ik heb bij de Europese Commissie aangeboden dat het RIVM kan meedenken

over alternatieve meetmethoden en de manier om een geschiktere ISO-norm vast te stellen. Ik houd u over de voortgang van dit onderzoek op de hoogte.

Retributies

Tot slot heeft uw Kamer tijdens de wetsbehandeling van 19 januari jl. gevraagd naar de te verwachten retributie opbrengsten op grond van de Tabaks- en rookwarenwet, die op 20 mei 2016 in werking is getreden. De retributiebedragen zijn vastgesteld in de Tabaks- en rookwarenregeling en hebben betrekking op wettelijke controletaken van het RIVM en de NVWA.

Het aantal producten dat in Nederland in de handel wordt gebracht, zal de omvang van de uiteindelijk te ontvangen retributie bepalen. In de Toelichting bij de Tabaks- en rookwarenregeling is hiervoor de volgende schatting gemaakt. Het merendeel van de retributies heeft betrekking op werkzaamheden die uitgevoerd worden door het RIVM. De NVWA int de retributies, ook voor het werk van het RIVM. De volgende tabel geeft de te verwachten retributies weer, op basis van een schatting van het aantal producenten en producten in 2017.

Taken	Wie	Kosten	Q	Totaal
Verificatie van de TNCO-metingen van sigaretten	Producenten en importeurs sigaretten	€ 1.208,92	120	€ 145.070,40
Verificatie van de TNCO-metingen van shagtabak	Producenten en importeurs shag	€ 1.421,77	105	€ 149.285,85
Ontvangst, opslag, verwerking, analyse en publicatie van de verstrekte gegevens en bescheiden van een nieuw of gewijzigd tabaksproduct	Producenten en importeurs tabaksproducten	€ 44,85	4764	€ 213.665,40
Ontvangst, opslag, verwerking en publicatie van de verstrekte verslagen van diepgaande studies	Producenten en importeurs sigaretten en shag	€ 322,16	15	€ 4.832,40
Ontvangst, opslag, verwerking en analyse van de verstrekte gegevens en bescheiden over nieuwsoortige tabaksproducten	Producenten en importeurs nieuwsoortige tabaksproducten	€ 44,85	25	€ 1.121,25
Ontvangst, opslag, verwerking, analyse en publicatie van de verstrekte gegevens en bescheiden van nieuwe of substantieel gewijzigde elektronische sigaretten en navulverpakkingen	Producenten en importeurs e-sigaretten en navulverpakkingen	€ 44,85	2000	€ 89.700
Ontvangst, opslag, verwerking, analyse en publicatie van de lijst van alle ingrediënten van kruidenrookproducten	Producenten en importeurs kruidenrookproducten	€ 44,85	50	€ 2.242,50

Op grond van deze berekening is de verwachting dat de NVWA in 2017 € 605.918 aan retributies zal ontvangen. Indien het retributiebedrag niet wordt betaald, zal de NVWA bij herhaalde uitblijven van betaling het

incassobureau en uiteindelijk de deurwaarder inschakelen. De handhavingstaken zijn niet afhankelijk van de retributieheffing en zullen onverkort worden doorgezet door de NVWA.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn